

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 522/2014-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. septembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť B. M. a J. M., zastúpených advokátkou JUDr. Vlastou Suchanovou, Podzámska 32, Nové Zámky, vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 4 Tos 1/2014 zo 16. januára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť B. M. a J. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. marca 2014 doručená sťažnosť B. M. a J. M. (ďalej aj „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojich základných práv podľa čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením

Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tos 1/2014 zo 16. januára 2014 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľom bolo uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Leviciach, odboru kriminálnej polície, pod ČVS: *ORP-607/OVK-LV-2012 zo 14. novembra 2012 vznesené obvinenie pre zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi formou spolupáchateľstva podľa § 20 k § 172 ods. 1 písm. c) a d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“). Sťažovatelia boli uznesením Okresného súdu Levice (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 Tp 14/2012 zo 17. novembra 2012 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tpo 60/2012 z 22. novembra 2012 vzatí do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Počas ich väzobného stíhania niekoľkonásobne využili svoje právo požiadať o prepustenie z väzby, v ostatnom tak učinili počas hlavného pojednávania konaného 16. decembra 2013 na okresnom súde. O ich žiadostiach rozhodol okresný súd svojím uznesením sp. zn. 2 T 170/2012 zo 16. decembra 2013 tak, že ich zamietol a toto prvostupňové rozhodnutie v sťažnostnom konaní krajský súd uznesením sp. zn. 4 Tos 1/2014 zo 16. januára 2014 potvrdil, resp. sťažnosť sťažovateľov zamietol. V ostatnom podali sťažovatelia na ústavnom súde sťažnosť.*

3. Sťažovatelia v podanej sťažnosti rozdelili svoju argumentáciu do dvoch rovín.

3.1 V prvej rovine poukazujú na hmotnoprávne okolnosti svojho väzobného stíhania, v rámci ktorých namietajú, že (i) „*Krajský súd vo svojom rozhodnutí č.k. 4Tpo 21/2013 z 13.5.2013 uviedol, prečo nepovažoval naše žiadosti a alternatívy, akým spôsobom je možné nahradiť väzbu za použiteľné a postrádal podľa nášho názoru nedostatok odôvodnenia.*“. Argumentovali ďalej tým, že „*Aj keď bola na nás podaná obžaloba pre obzvlášť závažný zločin, pri existencii prezumcie neviny a pri existencii vykonaných dôkazov, nemôže existovať zjavná neprimeranosť väzby a obmedzenia osobnej slobody, teda aj v prípade obzvlášť závažného zločinu. ... myslíme, že toho času dôvody väzby neexistujú a v prípade, že by existovali, dajú sa nahradiť inými formami, ktoré súd podľa nášho názoru*

nevyhodnotil objektívne, zákonne a v náš prospech.“. V ďalšom poukázali na pochybenia orgánov činných v trestnom konaní, ktoré spočívali v tom, že (ii) «... v spisovom materiáli vo vzťahu k obžalobe č.k. 1Pv 496/2012 sa nenachádzajú listinné dôkazy, ako stanovenie spoločného postupu pri vyšetrowaní danej veci trestného činu všetkými zložkami polície, zvlášť s poukazom na situáciu nazvanú aj v obžalobe „policajná akcia...“, k čomu smerovala, kto ju mal vykonať, ktoré zložky a pod akým velením.», ako aj v tom, že (iii) „... KS Nitra vo svojom rozhodnutí z 13.5.2013 č.k. 4Tpo 21/2013 uviedol a stotožnil sa vtedy s návrhom okresného prokurátora Levice, že lehota prelženia väzby do 13.9.2013 bola primeraná a to vzhľadom na charakter dôkazov a vyšetrovacích úkonov, ktoré majú byť orgánmi činnými v trestnom konaní vykonané/v tomto smere bolo poukázané na znalecké posudky, ktoré sa mali vo veci vyhotoviť/. Z vyšetrovacieho spisu je však zrejmé, že predmetné znalecké posudky KEU PZ Bratislava z odboru chémia a biológia boli už polícii známe začiatok apríla roku 2013 / znalecký posudok KEÚ PZ Bratislava... zo dňa 3.4.2012, pravdepodobne písárska chyba v označení roku, malo byť správne uvedené 3.4.2013/ a zámerne neboli doložené prokurátorovi s cieľom predĺžiť lehotu väzby nezákonne. V tomto smere poukazujeme na nezákonný postup polície pri predĺžení väzby a poukazujeme na nález ÚS SR II. ÚS 567/2011 zo dňa 10.7.2012, ktorý udáva: Postup polície v prípravnom konaní, ktorá nepredloží prokurátorovi resp. všeobecnému súdu celý získaný spisový materiál v súvislosti s rozhodovaním o väzbe, v dôsledku čoho všeobecné súdy rozhodnú o väzbe bez znalosti všetkých rozhodujúcich skutočností, nemožno považovať za konanie, ktoré by bolo v súlade s konaním ustanoveným zákonom. Znamená to zároveň porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, respt. práva na slobodu podľa č. 5 ods. 4 dohovoru.“.

3.2 Sťažovateľka B. M. k hmotnoprávnym podmienkam väzby ešte poukázala na skutočnosť, že súdy nedostatočne reflektovali na jej sestrou (ako dôveryhodnou osobou) ponúknutú záruku, ktorá mohla slúžiť ako prostriedok nahradenia väzby, k čomu uviedla, že „Ja, obvinená... som bola netrestaná, mám maloleté dieťa pričom moja sestra... mi vytvorila podmienky, či už pracovné alebo iné sociálne nato, aby som v prípade prepustenia z väzby na slobodu sa mohla zamestnať, zabezpečila mi bývanie a odišla by som z

prostredia, v ktorom podľa vyjadrenia súdu sa dá predpokladať, že by som naďalej páchala trestnú činnosť.“.

3.3 V druhej rovine svojej argumentácie poukázali na dve procesné pochybenia. Ako sťažovatelia sami uvádzajú *«Prvým závažným porušením OS Levice bolo nerozhodnutie o nahradenie dôvodov väzby na základe návrhu..., pričom tento výrok v napadnutom uznesení OS Levice 2T 170/2012 zo dňa 16.12.2013 absentuje nielen v písomnom vyhotovení napadnutého rozhodnutia, ale nebolo o tomto návrhu dňa 16.12.2013 súdom ani rozhodnuté /vid'. zápisnica o hlavnom pojednávaní zo dňa 16.12.2013/. Uvedený výrok doplnil Krajský súd vo svojom napadnutom rozhodnutí len s poukazom na ust. § 194 ods. 3 Tr. por. ... S takýmto právnym názorom súdu sa nemôžeme stotožniť, nakoľko pri rozhodovaní krajského súdu mali byť dodržané určité základné princípy spravodlivého súdneho konania v prospech nás sťažovateľov. Postupom okresného súdu neboli splnené dôsledne povinnosti v súvislosti s realizáciou našich práv na spravodlivé súdne konanie pri rozhodovaní o našej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu v súvislosti aj s právom nato, aby sa krajský súd zaoberal argumentmi, ktoré boli uvedené v sťažnosti proti nepriaznivému uzneseniu okresného súdu. Pokiaľ v danom štádiu trestného stíhania pretrvávajú u nás dôvody preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por., uznesenie okresného súdu napriek požiadavkám ust. v § 176 ods. 2 Tr. por. neobsahuje všetky právne relevantné úvahy, na základe ktorých okresný súd posudzoval našu žiadosť s tým, že tieto dôvody boli krajským súdom doplnené tak, že boli označené len za spresnené. Z práva na spravodlivý proces vyplýva aj povinnosť súdu, zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie. V tomto smere bolo porušené naše právo, keďže OS Levice č.k 2T 170/2012 vo svojom rozhodnutí zo dňa 16.12.2013 a následne KS Nitra č.k 4Tos 1/2014 zo dňa 16.1.2014, nerozhodol zákonným spôsobom o návrhu na prijatie záruky...»*

Ďalšie procesné pochybenie vidíme v porušení čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 čl. 2 ods. 2 Ústavy SR a to v tom, že bolo porušené naše základné právo na súdnu ochranu.

Krajský súd rozhodoval o našej sťažnosti na neverejnom zasadnutí dňa 16.1.2014. Krajský súd vôbec nereagoval na vznesenú námietku o tom, že OS Levice nerozhodol o záruke... a ďalej nás vylúčil z prejednávania na zasadnutí odvolacieho súdu. V tomto

postupe súdu vidíme svojvôľu štátnej /súdnej/ moci, ktorá prekročila medze svojho oprávnenia, určené pre demokratický a právny štát, ústavným a zákonným poriadkom SR. Porušenie svojho práva na spravodlivý proces vidíme v tom, že uznesenie krajského súdu bolo vydané na základe ústavne nekonformného výkladu pravidiel o našej prítomnosti ako obvinených na konaní pred odvolacím súdom, kde by nám bola otvorená reálna možnosť predniesť všetky námietky. Účasť potencionálne dotknutej osoby na súdnom konaní patrí medzi dôležité záruky ochrany základných práv, pretože vytvorenie priestoru na účinné vznesenie námietok v kontradiktórnej schéme konania, najlepšie zaistí ochranu základných práv, ktorá je z hľadiska „fair“ procesu prvotným účelom súdneho konania. Súd nemôže dospieť k relevantnému zisteniu bez dodržania základných procesných náležitostí, ku ktorým je potrebné radiť hlavne bezprostrednosť, kontradiktórnosť a ústnosť.».

4. V nadväznosti na uvedené sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

1. Základné právo sťažovateľky... na osobnú slobodu podľa či 17 ods. 1 ods. 2 a ods. 5 Ústavy... a právo na slobodu podľa čl. 5 ods. 3 ods. 4, čl. 6 Dohovoru... a základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, uznesením Krajského súdu v Nitre č.k. 4Tos/l/2014 zo dňa 16.1.2014, bolo porušené.

2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre č.k. 4Tos/l/2014 zo dňa 16.1.2014 sa zrušuje a sťažovatelia v 1. a 2. rade sa prepúšťajú z väzby na slobodu.

3. Vzhľadom k tej skutočnosti, že naša väzba trvá od 13.11.2012 a vo veci je nariadené pojednávanie na deň 14.4.2014, týmto žiadame o prednostné vybavenie našej sťažnosti.

4. Krajský súd v Nitre je povinný zaplatiť sťažovateľom v 1. a 2. rade primerané finančné zadostučinenie každému vo výške 4.000,- eur do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Krajský súd Nitra je povinný uhradiť... trovy konania...“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu podľa § 49 a nasl. zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Článok 17 ods. 1 ústavy zaručuje osobnú slobodu. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

8. Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru má každý právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom... zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní [písm. c)]. Podľa čl. 5

ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

9. Dohovor v čl. 5 a ústava v čl. 17 sa svojím obsahom týkajú osobnej slobody jednotlivca. Rozdielom v znení týchto článkov je použitá terminológia, keď čl. 5 dohovoru výslovne priznáva právo či nárok súvisiaci s osobnou slobodou, zatiaľ čo čl. 17 ústavy takéto termíny nepoužíva, ale ustanovuje jasné limity pre štát v prípade zásahov do osobnej slobody jednotlivca.

10. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať ratio decidendi (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (obdobne III. ÚS 271/07).

11. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, resp. že osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby. Do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup, ako aj správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usposobený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02).

12. Ústavný súd pripomína, že jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je konať ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02).

13. Základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00). Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Aj čl. 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „záonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných

štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. marca 1997, § 43). Každé pozbavenie osobnej slobody zároveň musí byť v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou (Morsink v. Holandsko z 11. mája 2004).

14. Podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ako doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený, a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že

- ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest,

- bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo

- bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

15. Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku konať a rozhodovať možno len o väzbe osoby, proti ktorej bolo vznesené obvinenie. Odôvodnenie rozhodnutia o väzbe obsahuje aj uvedenie skutkových okolností, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera. O väzbe koná a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný. O sťažnosti proti rozhodnutiu súdu alebo sudcu pre prípravné konanie o väzbe koná a rozhoduje nadriadený súd. Pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý; o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný. Predseda senátu alebo sudca pre prípravné konanie vypočuje obvineného, a potom umožní prísediacim alebo sudcom, prokurátorovi a obhajcovi položiť obvinenému otázky týkajúce sa rozhodnutia o väzbe; bez výsluchu obvineného možno rozhodnúť o väzbe len vtedy, ak obvinený výslovne požiadal, aby sa konalo v jeho neprítomnosti alebo ak zdravotný stav obvineného neumožňuje jeho výsluch.

16. Podľa § 76 ods. 6 Trestného poriadku celková lehota väzby v prípravnom konaní spolu s väzbou v konaní pred súdom nesmie presiahnuť

- a) dvanásť mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre prečin,
- b) tridsaťšesť mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre zločin,
- c) štyridsaťosem mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin.

Podľa § 76 ods. 7 Trestného poriadku z lehoty uvedenej v odseku 6 pripadá na prípravné konanie najviac

- a) sedem mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre prečin,
- b) devätnásť mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre zločin,
- c) dvadsaťpäť mesiacov, ak je vedené trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin.

17. Podľa § 80 ods. 1 Trestného poriadku ak je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) alebo c), môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie ponechať obvineného na slobode alebo ho prepustiť na slobodu, ak a) záujmové združenie občanov alebo dôveryhodná osoba ponúkne prevzatie záruky za ďalšie správanie obvineného a za to, že obvinený sa na vyzvanie dostaví k policajtovi, prokurátorovi alebo na súd a že vždy vopred oznámi policajtovi, prokurátorovi alebo súdu vzdialenie sa z miesta pobytu, a súd... považuje záruku vzhľadom na osobu obvineného a na povahu prejednávaného prípadu za dostatočnú a prijme ju... Podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku... ak je obvinený stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 2 písm. a) až c) alebo e), alebo obvinený bol vzatý do väzby podľa odseku 3 alebo podľa § 81 ods. 4, možno záruku alebo sľub prijať alebo uložiť dohľad, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu. ...

18. Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia... Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán a) správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a b) konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia. Podľa § 193 ods. 1 Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak a) nie je prípustná, b) bola

podaná oneskorene, neoprávnenou osobou... c) nie je dôvodná. Podľa § 194 ods. 3 Trestného poriadku ak nedostatok spočíva v tom, že v napadnutom uznesení niektorý výrok chýba alebo je neúplný, môže nadriadený orgán bez toho, aby vyslovil zrušenie napadnutého uznesenia, buď ho sám doplniť, alebo uložiť orgánu, proti ktorého rozhodnutiu sťažnosť smeruje, aby o chýbajúcom výroku rozhodol alebo neúplný výrok doplnil.

19. Sťažovatelia tvrdia, že k porušeniu ich základných práv a slobôd podľa čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo uznesením krajského súdu sp. zn. 4 Tos 1/2014 zo 16. januára 2014.

II.A

K namietanému porušeniu práv podľa čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 5 ods. 3 a čl. 6 ods. 1 dohovoru

20. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

21. Vo vzťahu k sťažovateľmi namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd poznamenáva, že vo svojej judikatúre už opakovane konštatoval (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, II. ÚS 151/09), že ide o všeobecné ustanovenie, ktoré upravuje základné právo na súdnu ochranu, a to vo vzťahu ku konaniu vo veci samej, a nevzťahuje sa na konanie o väzbe, na ktoré je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ktoré je vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy v pomere špeciality a sú v ňom implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím

na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy. K namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy je nutné skonštatovať, že tieto neupravujú základné práva a slobody.

22. Článok 5 ods. 3 dohovoru sa vo svojej prvej časti vzťahuje na rozhodovanie o prvotnom vzatí do väzby a jeho účelom je ochrana jednotlivca proti svojvoľnému zadržaniu, ktorá je zaručená podrobením aktu pozbavenia slobody nezávislej súdnej kontrole bez žiadosti zadržanej osoby (rozsudok McKay v. Veľká Britania z 3. októbra 2006, § 34, pozri aj Svák, J. Ochrana ľudských práv z pohľadu judikatúry a doktríny štrasburských orgánov ochrany práva. Žilina: Poradca podnikateľa, 2003. s. 250), zatiaľ čo účelom čl. 5 ods. 4 dohovoru je umožniť osobe pozbavenej osobnej slobody [okrem iných prípustných spôsobov podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru aj väzbou v zmysle čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru] iniciovať konanie s cieľom dosiahnuť preskúmanie zákonnosti pozbavenia slobody a prepustenie na slobodu, ak sa ďalšie trvanie takéhoto pozbavenia osobnej slobody (väzby) preukáže byť nezákonné (napr. rozsudok Khodorkovskiy v. Rusku z 31. mája 2011, § 165).

23. Vo vzťahu k aplikovateľnosti čl. 5 ods. 4 dohovoru pri rozhodovaní o vzatí do väzby Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) uvádza, že ide o tzv. inkorporovanú kontrolu, čo znamená, že ak o počiatočnom pozbavení slobody rozhodol súd alebo ak zatknutá osoba bola predvedená pred sudcu, ktorý potom rozhodol o jej väzbe (čl. 5 ods. 3 dohovoru), čl. 5 ods. 4 sa neuplatní, lebo súdna kontrola požadovaná týmto ustanovením je obsiahnutá už v tomto počiatočnom rozhodnutí. „Účelom čl. 5 ods. 4 dohovoru je zabezpečiť zatknutým alebo inak slobody pozbaveným osobám právo na súdnu previerku zákonnosti opatrenia, ktorým boli pozbavené slobody. Ak rozhodnutie o pozbavení slobody vydal správny orgán, čl. 5 ods. 4 dohovoru bezpochyby zaväzuje štáty poskytnúť zatknutej osobe možnosť obrátiť sa na súd, ale z ničoho nevyplýva, že to platí aj vtedy, keď takéto rozhodnutie vydal súd na základe súdneho konania. V tomto ostatnom prípade kontrola podľa čl. 5 ods. 4 je obsiahnutá už v pôvodnom rozhodnutí“ (rozsudok de Wilde v. Belgicko, 1971, séria A, č. 12, s. 40, § 76, I. ÚS 193/04). Ústavný súd sa nemohol

zaoberať porušením sťažovateľom označeného čl. 5 ods. 3 dohovoru arbitrárnosťou a nedostatkom dôvodov (pozri bod 3.1, pozn.) napadnutého rozhodnutia krajského súdu, pretože týmto rozhodnutím v sťažnostnom konaní rozhodol krajský súd o zamietnutí žiadostí sťažovateľov o prepustenie z väzby, a teda preskúmaval podmienky ďalšieho trvania väzby v čase, keď sa sťažovatelia už vo väzbe nachádzali. Inými slovami, keďže v danom prípade ústavný súd neskúmal rozhodnutie krajského súdu o vzatí do väzby, ale rozhodnutie krajského súdu týkajúce sa dôvodnosti jej ďalšieho trvania, nebolo možné pristúpiť k skúmaniu porušenia práv sťažovateľov podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru z dôvodu, že sa na konanie všeobecného súdu, ktorým sa rozhoduje o dôvodnosti ďalšieho trvania väzby, nevzťahuje.

24. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

25. Vo vzťahu k sťažovateľmi namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poznamenáva, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení a ani konaniami o občianskych právach alebo záväzkoch, ako to vyžaduje citovaný článok dohovoru. Väzobným konaním podľa názoru ústavného súdu nemôže dôjsť k porušeniu práv zaručených v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru. Ústavný súd v tomto smere poukazuje aj na stabilnú rozhodovaciu prax EŠLP, podľa ktorej osobnú slobodu chráni čl. 5 dohovoru (rozsudok EŠLP de Wilde at al v. Belgicko z 18. júna 1971, AČ. 12, § 65, § 67, § 71 – 77 etc.). Článok 6 dohovoru teda upravuje právo na spravodlivý proces, a zásadne sa teda nevzťahuje na konanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, v zásade prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na slobodu a bezpečnosť (napr. II. ÚS 15/05).

26. Z už uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosti sťažovateľov pre namietané porušenie čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 5 ods. 3 a čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, pretože tieto články nemajú príčinné uplatnenie v okolnostiach väzobného stíhania sťažovateľov, ktoré boli predmetom rozhodovania krajského súdu v jeho uznesení sp. zn. 4 Tos 1/2014 zo 16. januára 2014.

27. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, II. ÚS 151/09) teda vyplýva, že na konanie o väzbe je aplikovateľné ustanovenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 4 dohovoru, v ktorých sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Táto súdna ochrana zahŕňa základné procesné garancie spravodlivého súdneho konania s prihliadnutím na povahu a účel konania o väzbe, a preto sú na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikovateľné špeciálne ustanovenia čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 4 dohovoru. V dôsledku uvedeného ústavný súd podrobil ústavnému prieskumu sťažovateľom napadnuté uznesenie krajského súdu sp. zn. 4 Tos 1/2014 zo 16. januára 2014 len vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru.

II.B

K namietanému porušeniu práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu

28. Sťažovatelia v podanej sťažnosti namietali porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy v spojení s čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom orgánov činných v trestnom konaní, pričom dôvodili, že (i) *«... v spisovom materiáli vo vzťahu k obžalobe č.k. 1Pv 496/2012 sa nenachádzajú listinné dôkazy, ako stanovenie spoločného postupu pri vyšetrowaní danej veci trestného činu všetkými zložkami polície, zvlášť s poukazom na situáciu nazvanú aj v obžalobe „policajná akcia...“, k čomu smerovala, kto ju mal vykonať, ktoré zložky a pod akým velením»*, ako aj poukázali na to, že (ii) *„... KS Nitra vo svojom rozhodnutí z 13.5.2013 č.k. 4Tpo 21/2013 uviedol a stotožnil sa vtedy s návrhom okresného*

prokurátora Levice, že lehota prelženia väzby do 13.9.2013 bola primeraná a to vzhľadom na charakter dôkazov a vyšetrovacích úkonov, ktoré majú byť orgánmi činnými v trestnom konaní vykonané/v tomto smere bolo poukázané na znalecké posudky, ktoré sa mali vo veci vyhotoviť/. Z vyšetrovacieho spisu je však zrejmé, že predmetné znalecké posudky KEU PZ Bratislava z odboru chémi a biológi boli už polícii známe začiatok apríla roku 2013 / znalecký posudok KEÚ PZ Bratislava... zo dňa 3.4.2012, pravdepodobne písárska chyba v označení roku, malo byť správne uvedené 3.4.2013/ a zámerne neboli doložené prokurátorovi s cieľom predĺžiť lehotu väzby nezákonne. V tomto smere poukazujeme na nezákonný postup polície pri predĺžení väzby a poukazujeme na nález ÚS SR II. ÚS 567/2011 zo dňa 10.7.2012, ktorý udáva: Postup polície v prípravnom konaní, ktorá nepredložila prokurátorovi resp. všeobecnému súdu celý získaný spisový materiál v súvislosti s rozhodovaním o väzbe, v dôsledku čoho všeobecné súdy rozhodnú o väzbe bez znalosti všetkých rozhodujúcich skutočností, nemožno považovať za konanie, ktoré by bolo v súlade s konaním ustanoveným zákonom. Znamená to zároveň porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, resp. práva na slobodu podľa č. 5 ods. 4 dohovoru.“.

29. Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, ktorým malo byť spôsobené namietané porušenie základného práva. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pričom zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, III. ÚS 124/04). Z uvedeného je zrejmé, že sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. III. ÚS 114/03, IV. ÚS 236/03).

30. Vo vzťahu k týmto námietkam sťažovateľov ústavný súd konštatuje, že (i) sú iba súčasťou širšej sťažnostnej argumentácie sťažovateľov, keďže v petite sťažnosti ich nenapádajú (pozri tiež § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde, pozn.), resp. (ii) boli predložené v štádiu dávno po uplynutí dvojmesačnej lehoty, ktorá tvorí procesnú podmienku konania

o sťažnosti podľa č. 127 ústavy v nadväznosti na § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Z uvedených dôvodov nebolo možné sa relevantným spôsobom zaoberať týmito námietkami.

31. Nad rámec už uvedeného ústavný súd pripomína svoju už ustálenú judikatúru, podľa ktorej z princípu subsidiarity vyplýva, že trestné konanie je od svojho začiatku až po koniec procesom, v rámci ktorého sa pri vykonávaní jednotlivých úkonov môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj v predmetnej veci konajúcich všeobecných súdov naprávať, resp. korigovať jednotlivé pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania. Preto spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietat' také pochybenia príslušných orgánov verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho dovtedajšom priebehu a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 166/2010, m. m. tiež II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07). V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľom právne účinným spôsobom namietat' porušenie svojich základných práv a slobôd, a to v priebehu už prebiehajúceho konania pred všeobecnými súdmi. Tak ako súd prvého stupňa, ktorý bude oprávnený konať a rozhodovať v trestnej veci sťažovateľov, aj odvolací súd v prípade podania odvolania v predmetnej trestnej veci sú súdmi s plnou jurisdikciou, v ktorých právomoci je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností prípadu vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania v trestnej veci sťažovateľov v štádiu trestného stíhania predchádzajúcemu podaniu obžaloby (obdobne napr. III. ÚS 75/05, III. ÚS 109/05 alebo II. ÚS 294/06).

32. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označili sťažovatelia, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody,

reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

33. Krajský súd v uznesení sp. zn. 4 Tos 1/2014 zo 16. januára 2014 v podstatnom uviedol:

«Nadriadený súd, ktorému súd prvého stupňa predložil prejednávaniu vec na rozhodnutie 09.01.2014, pri rozhodovaní o sťažnostiach obžalovaného a obžalovanej podľa § 192 odsek 1 písmeno a/, písmeno b/ Trestného poriadku preskúmal správnosť všetkých výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým títo sťažovatelia podali sťažnosť a konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia.

Nadriadený súd v rámci tejto svojej prieskumnej povinnosti dospel k záveru, že súd prvého stupňa predovšetkým správne zistil, že aj v tom štádiu trestného stíhania, v ktorom napadnutým uznesením o väzbe obžalovaného a obžalovanej rozhodol, u každého z nich pretrvávali a trvajú dôvody väzby preventívnej uvedené v § 71 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku spočívajúce v dôvodnej obave, že by v prípade prepustenia na slobodu každý z nich v trestnej činnosti pokračoval.

Existencia tejto dôvodnej obavy bola u obžalovaného aj obžalovanej opodstatnená v podstate tými istými skutočnosťami, ktoré v odôvodnení napadnutého stupňa uviedol súd prvého stupňa, na ktoré nadriadený súd preto iba ako na zákonu zodpovedajúce a vykonanými dôkazmi opodstatnené poukazuje, považujúc za potrebné ich:

- spresniť a to predovšetkým (s poukazom na zásadu prezumpcie neviny vyplývajúcu z ustanovenia § 2 odsek 4 Trestného poriadku) v tom smere, že aj v tom štádiu trestného stíhania, v ktorom napadnutým uznesením o väzbe obžalovaného a obžalovanej súd prvého stupňa rozhodol, v prejednávanej veci zistené skutočnosti nasvedčovali tomu, že skutky, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie, boli spáchané, majú znaky v obžalobe označených zločinov, sú dôvody na podozrenie, že tieto skutky spáchali obžalovaný a obžalovaná (a to v rozsahu účasti každého z nich vyplývajúcej z jednotlivých, v prejednávanej veci na nich podaných obžalôb), ďalej (s poukazom na ustanovenie § 60 odsek 4 Trestného zákona účinného do 01.01.2006) v tom smere, že pri hodnotení osoby obžalovaného možno prihliadnúť iba na jedno jeho skoršie odsúdenie, a to rozsudkom súdu prvého stupňa z 28.01.1998 sp. zn. 2T/84/1997, ktorým bol uznaný vinným zo spáchania trestného činu

lúpeže spolupáchateľstvom podľa § 9 odsek 2 k § 234 odsek 1 Trestného zákona účinného do 01.01.2006, za ktorý mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov, ktorý 08.11.1999 čiastočne vykonal a ktorý sa u neho zrejme minul predpokladaným výchovným účinkom a napokon v tom smere, že aj v prípade preventívnej väzby aj obžalovaného a obžalovanej v prejednávanej veci je odôvodňujúcou obava z pokračovania v trestnej činnosti a nie (ako to zrejme neopodstatnene v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol súd prvého stupňa) obava z vyhýbania sa trestnému stíhaniu (existencia ktorej spravidla opodstatňuje dôvod väzby útekovvej podľa § 71 odsek 1 písmeno a/ Trestného poriadku);

- doplniť o konkrétnu skutočnosť opodstatňujúcu dôvodnú obavu, že by obžalovaný aj obžalovaná v prípade prepustenia každého z nich z väzby na slobodu v páchaní drogovej trestnej činnosti pokračovali, ktorou je podľa názoru nadriadeného súdu ani doterajším, v prejednávanej veci vykonaným dokazovaním nespochybnené zistenie, že skutok (označený ako bod 1/) právne posúdený ako obzvlášť závažný zločin nedovolennej výroby omamných látok, psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 172 odsek 1 písmeno c/, písmeno d/, odsek 2 písm. c/ (§ 138 písmeno j/) Trestného zákona (pre ktorý bola na oboch obžalovaných 09.08.2013 pod sp. zn. 1Pv 496/2012-62 podaná obžaloba) mali spáchať 13.11.2012, teda po tom, čo im bolo (obžalovanému 23.12.2011 a obžalovanej 02.01.2012) oznámené vznesenie obvinenia pre skutok, tiež právne posúdený ako obzvlášť závažný zločin nedovolennej výroby omamných látok, psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 172 odsek 1 písmeno c/, písmeno d/, odsek 2 písmeno c/ (§ 138 písmeno j/) Trestného zákona, ktorý mali spáchať v období od mesiaca marec 2011 do konca roku 2011 (a pre ktorý bola na nich 17.04.2013 pod sp. zn. 2Pv 445/2011-107 podaná obžaloba.

Nadriadený súd v rámci svojej, z ustanovenia § 192 odsek 1 písmeno a/, písmeno b/ Trestného poriadku mu vyplývajúcej prieskumnej povinnosti dospel tiež k záveru, že súd prvého stupňa rovnako správne zistil, že ani v tom štádiu trestného stíhania, v ktorom napadnutým uznesením o väzbe obžalovaného a obžalovanej rozhodol, neboli ani u jedného z nich zistené také okolnosti charakterizujúce povahu prejednávanej veci (a v prípade obžalovaného ani jeho osobu), ktoré by odôvodňovali záver o možnosti nahradiť dôvody

u každého z nich pretrvávajúcej väzby preventívnej uvedené v § 71 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obžalovaným a obžalovanou podľa § 80 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku.

Aj dôvodnosť záveru o nemožnosti nahradiť a dosiahnuť účel väzby preventívnej dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku je tak u obžalovaného ako aj u obžalovanej opodstatnená v podstate aj tými istými skutočnosťami, ktoré v odôvodnení napadnutého stupňa uviedol súd prvého stupňa, na ktoré nadriadený súd preto iba ako na zákonu zodpovedajúce a vykonanými dôkazmi opodstatnené poukazuje, považujúc za potrebné ich doplniť a to nielen o už vyššie uvedené konkrétne zistenia majúce opodstatnene nasvedčovať špeciálnej recidíve drogovej trestnej činnosti u oboch obžalovaných a sklonoch obžalovaného k páchaniu trestnej činnosti, ale aj o ďalšie, pre takéto rozhodnutie nepochybne relevantné nezistenie žiadnych takých výnimočných okolností prejednávaného prípadu, existenciou ktorých ustanovenie § 80 odsek 2 veta tretia Trestného poriadku prijatie záruky (§ 80 odsek 1 písmeno a/ Trestného poriadku) alebo sľubu (§ 80 odsek 1 písmeno b/ Trestného poriadku) alebo uloženie dohľadu (§ 80 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku) podmieňuje a napokon aj o doplnenie napadnutého uznesenia o ďalší jeho nepochybne (a bezdôvodne, ako na to v písomnom podaní doručenom súdu prvého stupňa 09.01.2014 a nadriadenému súdu predloženom 10.01.2014 opodstatnene poukázala sestra obžalovanej) chýbajúci výrok o neprijatí podľa § 80 odsek 1 písmeno a/ Trestného poriadku na nahradenie dôvodov väzby uvedených v ustanovení § 71 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku u obžalovanej jej sestrou ponúknutej záruky za jej ďalšie správanie a za to, že sa na vyzvanie dostaví na súd a že vždy vopred oznámi súdu vzdialenie sa z miesta pobytu.

S poukazom na vyššie uvedené hmotnoprávne aj konkrétne skutočnosti odôvodňujúce u obžalovaného aj u obžalovanej v dobe vyhlásenia napadnutého uznesenia ďalšie pretrvávanie dôvodov väzby preventívnej uvedených v § 71 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku súd prvého stupňa nepochybil, keď podľa § 79 odsek 3 Trestného poriadku zamietol ich žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu podané prostredníctvom spoločnej obhajkyne na hlavnom pojednávaní súdu prvého stupňa konanom v prejednávanej veci 16.12.2013, ani keď na nahradenie dôvodov väzby uvedených v ustanovení § 71 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku a dosiahnutie jej účelu nad každým z nich nenariadil dohľad

probačného a mediačného úradníka a všetky, v tomto smere v odôvodnení obžalovanými proti napadnutému uzneseniu podanej sťažnosti považuje nadriadený súd buď za zjavne neopodstatnené, alebo za nerelevantné.

Vo vyššie uvedenej súvislosti a reagujúc na niektoré sťažnostné námietky obžalovaných považuje nadriadený súd za potrebné uviesť, že jednak existencia formálnych a materiálnych podmienok väzby obžalovaných v dobe ich vzatia do väzby a v dobe predĺženia lehoty jej trvania v prípravnom konaní bola predmetom prieskumnej povinnosti nadriadeného súdu predchádzajúcej vydaniu jeho skorších rozhodnutí v prípravnom konaní (uznesenia z 20.11.2012 sp. zn. 4Tpo/60/2012 a z 13.05.2013 sp. zn. 4Tpo/21/2013), jednak že dôvody nepodania sťažnosti proti uzneseniu súdu prvého stupňa o väzbe oboch obžalovaných v prejednávanej veci z 26.08.2013 tvrdené v písomnom odôvodnení nimi proti napadnutému uzneseniu podanej sťažnosti (absencia dostatku psychických síl na strane obžalovaných a orientácia na vytýčené hlavné pojednávanie) zrejme súčasne nemohli existovať aj na strane ich spoločnej obhajkyne (ktorá je podľa § 44 odsek 1, odsek 2 Trestného poriadku osobou oprávnenou nielen na odôvodňovanie, ale aj na podávanie opravných prostriedkov za každého z nich).

Podľa § 193 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak nie je dôvodná.

Podľa § 194 odsek 3 Trestného poriadku ak nedostatok spočíva v tom, že v napadnutom uznesení niektorý výrok chýba alebo je neúplný, môže nadriadený súd bez toho, aby vyslovil zrušenie napadnutého uznesenia, buď ho sám doplniť, alebo uložiť orgánu, proti ktorého rozhodnutiu sťažnosť smeruje, aby o chýbajúcom výroku rozhodol alebo neúplný výrok doplnil.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutkové zistenia a právne úvahy, nadriadený súd na strane jednej po zistení, že výrok o sestrou obžalovanej ponúknutej záruke (za jej správanie, dostavovanie sa na súd a oznamovanie mu vzdialenia sa z miesta pobytu) v napadnutom uznesení chýba, o tento ho sám podľa § 194 odsek 3 Trestného poriadku doplnil a následne nezistiac žiadny dôvod na zrušenie napadnutého uznesenia a na iné rozhodnutie o žiadostiach obžalovaného a obžalovanej v ich prospech, nimi proti napadnutému uzneseniu včas podané sťažnosti podľa § 193 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku ako nedôvodné zamietol.»

34. Vzhľadom na obsahovú spojitosť uznesenia krajského súdu sp. zn. 4 Tos 1/2014 zo 16. januára 2014 s uznesením okresného súdu sp. zn. 2 T 170/2012 zo 16. decembra 2013 považoval ústavný súd za potrebné uviesť aj podstatnú časť z tohto rozhodnutia:

«Dôvodnosť začatého trestného stíhania voči obžalovaným je preukázaná vo vzťahu ku všetkým žalovaným skutkom. Z doteraz vykonaných dôkazov možno konštatovať dôvodné podozrenie nasvedčujúce tomu, že obžalovaní spáchali skutky uvedené v podaných obžalobách.

Preskúmaním spisového materiálu súd zistil, že trestná činnosť oboch obžalovaných je dostatočne preukázaná doposiaľ v spisovom materiáli zadováženými dôkazmi, najmä výpoveďami svedkov... a ďalej listinnými dôkazmi, a to najmä znaleckými posudkami z Kriminologického a expertízneho ústavu PZ v Bratislave č. PPZ-KEU-BA-EXP-2012/16273 a č. PPZ-KEU-BA-EXP-2012/16273, PPZ-KEU-BA-EXP-2011/12581, znaleckým posudkom z odvetvia elektronika a riadiaca technika, výpočtová technika č. 4/2013, znaleckými posudkami znalcov z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria č. 13/2013, 14/2013, 167/2011, 119/2012, 118/2012, odborným vyjadrením z odboru psychiatrie č. 155/2012, zápisnicu o rekognícii osoby zo dňa 14.11.2012, zápisnicu o vykonanej prehliadke iných priestorov alebo pozemkov zo dňa 13.11.2012, zápisnicu o vykonaní domovej prehliadky zo dňa 13.11.2012, zápisnicu o vydaní veci zo dňa 13.11.2012 a 14.11.2012, zápisnice o prehliadke tela zo dňa 13.11.2012, záznamov z telekomunikačnej prevádzky a potvrdení o prevzatí vecí.

Z uvedených dôkazov súd zistil, že skutky, pre ktoré boli na tunajší súd podané obžaloby na obvineného... a obvinenú... sa stali, teda boli spáchané a majú znaky obzvlášť závažného zločinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov. ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 odsek 1 písmeno c/, odsek 2 písmeno c/ Trestného zákona s poukazom na § 138 písmeno j/ Trestného zákona a u obvineného... aj znaky prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 odsek 1 Trestného zákona. Zo správy o povesti od... vyplýva, že obžalovaní majú v obci zlú povesť, miestnymi občanmi sú považovaní za dílerov drog, pohybujú sa v drogovom prostredí a stýkajú sa s miestnymi narkomanmi.

Súd konštatuje, že tu existuje aj nad'alej dôvod väzby u oboch obžalovaných podľa § 71 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku, nakoľko tu hrozí dôvodná obava, že

obžalovaní v prípade prepustenia z väzby na slobodu budú pokračovať v páchaní v trestnej činnosti rovnakého charakteru, teda v nezákonnej dispozícii s omamnými a psychotropnými látkami a následne v ich distribúcii iným osobám. V tejto súvislosti súd poukazuje najmä na charakter páchania trestnej činnosti obžalovanými. Obžalovaní mali byť všeobecne známi ako predajcovia drog, pričom drogy mali predávať viacerým osobám. Obžalovaní mali mať dlhodobé skúsenosti s pôsobením v drogovom prostredí, po dlhšie obdobie dokázali drogu tak zabezpečovať, ako aj predávať jej konzumentom. Je tiež nutné poukázať aj na rozsah páchania trestnej činnosti obžalovaných, ako to vyplynulo z výpovedí svedkov.

Naviac obžalovaní pred vzatím do väzby boli nezamestnaní, nemali žiaden stály príjem, teda za tejto situácie možno dôvodne predpokladať, že obžalovaní si páchaním tejto trestnej činnosti zabezpečovali financie na krytie svojich osobných potrieb, vrátane kúpy drogy.

Obžalovaný... sa v minulosti už dostal do rozporu so zákonom, pričom predchádzajúce odsúdenia nemali dostatočný prevýchovný vplyv na neho, keďže v protiprávnom konaní naďalej pokračoval.

Podľa § 80 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku, ak je daný dôvod väzby podľa § 71 odsek 1 písmeno a/ alebo c/, môže súd alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie ponechať obvineného na slobode alebo prepustiť ho na slobodu, ak s ohľadom na osobu obvineného a povahu prejednávaneho prípadu možno účel väzby dosiahnuť dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obvineným alebo odovzdaním dohľadu nad obvineným do iného členského štátu Európskej únie podľa osobitného predpisu.

Na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obžalovanými, neboli splnené materiálne podmienky stanovené v § 80 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku, lebo s poukazom na osobu obžalovaných a povahu spáchaných činov, nie je dostatočnou zárukou, že ich prijatím sa odstráni odôvodnená obava, že po prepustení z väzby na slobodu sa nebudú snažiť vyhnúť trestnému stíhaniu, resp. nedopustia sa opakovane trestnej činnosti, teda nie je dostatočnou náhradou väzby obžalovaných.

Podľa § 80 odsek 1 písmeno a/ Trestného poriadku, ak je daný dôvod väzby podľa § 71 odsek 1 písmeno a/ alebo c/, môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie ponechať obvineného na slobode alebo prepustiť ho na slobodu, ak záujmové združenie občanov alebo dôveryhodná osoba ponúkne prevzatie záruky za ďalšie správanie

obvineného za to, že obvinený sa na vyzvanie dostaví k policajtovi, prokurátorovi alebo na súd a že vždy vopred oznámi policajtovi, prokurátorovi alebo súdu vzdialenie sa z miesta pobytu, a súd lebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie považuje záruku vzhľadom na osobu obvineného a na povahu prejednávaného prípadu za dostatočnú a prijme ju.

Podľa § 80 odsek 2 Trestného poriadku, súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie oboznámi toho, kto ponúka prevzatie záruky podľa § odseku 1 písm. a/ a spĺňa podmienky na jej prijatie, s podstatou obvinenia a so skutočnosťami, ktoré odôvodňujú väzbu; obvineného oboznámi s obsahom záruky. Súčasne môže obvinenému súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie uložiť splnenie primeraných povinností a dodržanie obmedzení. Ak je obvinený stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, je daný dôvod väzby podľa § 71 ods.2 písm. a) až c) alebo e), alebo podľa § 81 ods. 4, možno záruku alebo sľub prijať alebo uložiť dohľad, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu.

Vzhľadom na skutočnosť, že sestra obžalovanej... ponúkla prevzatie záruky za ďalšie správanie obžalovanej..., súd ako predbežnú otázku podľa § 7 odsek 1 Trestného poriadku, riešil dôveryhodnosť uvedenej osoby.

Podľa § 4 odsek 3 Trestného poriadku, dôveryhodná osoba je osoba, ktorá je schopná priaznivo ovplyvňovať správanie obvineného. Dôveryhodnosť osoby posúdi súd a v prípravnom konaní prokurátor.

Dôveryhodná osoba by mala byť osoba bezúhonná, požívajúca prirodzenú autoritu v rodinnom, pracovnom styku s obžalovanou. Osoba ponúkajúca záruku za správanie obžalovanej k svojmu návrhu nepredložila žiadne doklady, z ktorých by súd mohol vyvodiť záver, že ide o osobu bezúhonnú a taktiež je zrejmé, že ako osoba v príbuzenskom pomere s obžalovanou /sestrou/ nepožíva takú prirodzenú autoritu, ako predpokladá zákon, aby mohla priaznivo ovplyvňovať jej správanie, keďže obžalovaná sa pravdepodobne opakovane dopustila rovnakej trestnej činnosti, resp. mala sa ju dopúšťať dlhšiu dobu a teda jej výchovné pôsobenie, rešpektovanie a autorita neboli dostatočné.

S poukazom na uvedené skutočnosti súd dospel k záveru, že... nesplňa kritériá dôveryhodnej osoby podľa § 4 odsek 3 Trestného poriadku a uvedenú osobu o tom vyrozumel ústne a o jej ponuke nerozhodoval.

Pokiaľ ide o sťažnostné námietky obžalovaných vznesené prostredníctvom obhajkyne, k týmto treba uviesť, že materiálne predpoklady väzby u obžalovaných sú dané, pretože zo zabezpečených dôkazov, najmä pokiaľ ide o výsluchy jednotlivých svedkov, ktoré boli vykonané kontradiktórnym spôsobom, a doposiaľ zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutky boli spáchané a naďalej je tu dôvodné podozrenie, že ich mali spáchať obžalovaní.

Pokiaľ obžalovaní namietajú použiteľnosť jednotlivých dôkazov, toto bude predmetom vyhodnotenia dôkazov v rámci trestného konania, pretože v danom štádiu súd rozhoduje iba o väzbe a nie je oprávnený hodnotiť vykonané dôkazy.

Podľa čl. 7 odsek 5 Ústavy Slovenskej republiky, medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

Pri aplikácii citovaného ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky, vyplýva povinnosť pre súd skúmať podmienky väzby aj v súlade s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) vzhľadom k tomu, že väzbou dochádza k zásahu do jedného zo základných ľudských práv a slobôd priznaných čl. 17 odsek 1 Ústavy SR a čl. 5 odsek 1 Dohovoru.

Dôvody väzby, ktoré vyplývajú z čl. 5 odsek 1 písm. c/ Dohovoru, sú stavané alternatívne. Na vzatie do väzby a držanie v nej preto postačuje akýkoľvek z tam uvedených dôvodov, teda dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu a potreby zabrániť osobe v spáchaní trestného činu alebo úteku po jeho spáchaní.

Na záver je nutné poznamenať, že väzba nie je trestom, ale je výlučne len procesným opatrením, ktorého účelom je dočasne zaistiť osobu obžalovanú z trestného činu pre potreby prebiehajúceho trestného konania.»

35. Z čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy možno vyvodit' základné právo na osobnú slobodu, ako aj zásadu, že pozbaviť niekoho osobnej slobody možno iba z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Ďalšie odseky čl. 17 ústavy uvádzajú konkrétne spôsoby pozbavenia, resp. obmedzenia osobnej slobody, ktoré za splnenia ustanovených podmienok sú prípustné. Jedným z týchto spôsobov je aj vzatie do väzby, resp. držanie vo väzbe v zmysle čl. 17

ods. 5 ústavy. Preto možno uviesť, že v prípade pozbavenia osobnej slobody vzatím do väzby, resp. držaním vo väzbe je okrem čl. 17 ods. 5 ústavy vždy dotknutý aj čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy (I. ÚS 220/04). Z hľadiska posúdenia čl. 5 ods. 4 dohovoru má osoba vo väzbe právo na preskúmanie hmotných a procesných podmienok väzby, ktoré sú určujúce pre posúdenie jej zákonnosti. Požiadavka preskúmania hmotných podmienok znamená povinnosť preskúmať okolnosti svedčiace pre a proti väzbe a rozhodnúť s poukazom na právne kritériá, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, ako aj prepustenie na slobodu, pokiaľ také dôvody neexistujú (rozsudok Schiesser c. Švajčiarsko, 1979). Inými slovami, je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (Tóth c. Rakúsko, 1991).

36. Z judikatúry ústavného súdu je zrejmé, že z práva nebyť vo väzbe z iného ako zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu vyplýva priama spojitosť zákonného väzobného dôvodu s rozhodnutím sudcu alebo súdu nielen pri vzatí do väzby, ale aj počas jej trvania. V prípadoch, keď sa ústavný súd zaoberal možným porušením základného práva na osobnú slobodu v zmysle čl. 17 ústavy rozhodnutím súdu konajúceho o zákonnosti väzby, konštatoval, že otázka, či je väzba zákonná, má byť vyriešená nielen s poukazom na vnútroštátny zákon, ale aj na znenie dohovoru (napr. III. ÚS 79/02, III. ÚS 77/05).

37. Povinnosť súdov vyplývajúca zo základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 2 ústavy postupovať v prípade trestného stíhania obvinenej osoby a pozbavenia jej osobnej slobody väzbou „spôsobom, ktorý ustanoví zákon“, vyžaduje, aby procesný postup súdu konajúceho vo veci rešpektoval nielen ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov s právnou silou zákona (v danom prípade predovšetkým Trestného poriadku), ale taktiež aj ustanovenia príslušných medzinárodných zmlúv, ktoré sú súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky a v zmysle čl. 7 ods. 5 a čl. 154c ods. 1 ústavy majú pred zákonom prednosť, ak poskytujú väčší štandard ochrany základných práv a slobôd.

38. V zmysle uvedených ústavných záruk osobnej slobody musí byť preto väzba chápaná ako výnimočný prostriedok zaistenia obvineného pre účely trestného konania v prípade zistenia skutočností ustanovených zákonom, ktoré odôvodňujú nevyhnutnosť jeho použitia v záujme včasného a náležitého objasnenia trestných činov a spravodlivého postihu ich páchatel'ov. Výnimočnosti tohto prostriedku musí zodpovedať aj jeho čas použitia tak, aby väzba nepresiahla v konkrétnom prípade s ohľadom na jeho okolnosti nevyhnutnú dobu. Trvanie väzby možno totiž v konkrétnom prípade ospravedlniť, len ak existujú jasné náznaky skutočného verejného záujmu, ktoré napriek prezumpcii neviny prevažujú nad právom obvineného na osobnú slobodu. Trvanie väzby nad lehotu, ktorá je zákonom ustanovená ako maximálna, už podľa ústavy nemožno v žiadnom prípade ospravedlniť.

39. Sťažovatelia voči napadnutému rozhodnutiu krajského namietali, že „*Krajský súd vo svojom rozhodnutí č.k. 4Tpo 21/2013 z 13.5.2013... postrádal podľa nášho názoru nedostatok odôvodnenia.*“, nakoľko „... *toho času dôvody väzby neexistujú a v prípade, že by existovali, dajú sa nahradiť inými formami, ktoré súd podľa nášho názoru nevyhodnotil objektívne, zákonne a v náš propsech.*“.

40. Ústavný súd po ústavnom prieskume napadnutého rozhodnutia krajského súdu (a príslušnej časti odôvodnenia uznesenia okresného súdu sp. zn. 2 T 170/2012 zo 16. decembra 2013, na ktorého dôvody poukazuje a stotožňuje sa s nimi aj krajský súd, pozn.) konštatuje, že z ich odôvodnenia vo vzťahu k zákonom predpokladanému ďalšiemu zotrvaníu sťažovateľov vo výkone väzby nevyplýva nič, čo by signalizovalo arbitrárny alebo zjavne neopodstatnený výklad relevantnej zákonnej úpravy vo veci konajúcimi súdmi vrátane právnej úpravy práva na slobodu a bezpečnosť podľa dohovoru s dôsledkom porušenia sťažovateľmi označených práv a ich ďalším nezákonným zotrvaním vo výkone väzby. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Trestného poriadku podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Zo záverov, ku ktorým dospel krajský súd pri posudzovaní podmienok ďalšieho zotrvanía obidvoch sťažovateľov vo väzbe v ich trestnej veci, pritom nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení

Trestného poriadku, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Krajský súd, ako aj okresný súd (v príslušnej časti odôvodnenia svojho uznesenia sp. zn. 2 T 170/2012 zo 16. decembra 2013, pozn.) dostatočne podrobne skúmali pretrvávajúce okolnosti pozbavenia osobnej slobody obidvoch sťažovateľov nielen z hľadiska relevantných zákonných ustanovení Trestného poriadku, ale aj z hľadiska rešpektovania základných práv a slobôd sťažovateľa garantovaných ústavou a dohovorom; uvedenú potrebu ich ponechania vo väzbe zdôvodnili poukazom na konkrétne skutočnosti vyplývajúce z hľadiska materiálnej interpretácie podmienok preventívnej väzby. Závery krajského súdu nachádzajú oporu aj v skutkových okolnostiach trestnej veci sťažovateľov a už vykonanom dokazovaní, ktoré s prihliadnutím na závažnosť trestnej činnosti, z ktorej sú obvinení, a okolnosti jej spáchania opodstatňujú ich ďalšie zotrvanie vo väzbe, a to aj v rovine dĺžky jej trvania, ktorá v čase podania ústavnej sťažnosti trvala v podstate 1 rok a 4 mesiace (sťažovatelia boli vzatí do väzby 13. novembra 2012, pozn.), čím nebola ani v rozpore s § 76 ods. 6 písm. c) Trestného poriadku. Ústavný súd teda konštatuje, že všetky sťažovateľmi prednesené argumenty týkajúce sa hmotných podmienok väzby, ktoré boli zohľadnené súdom prvej inštancie, boli prítomné aj v rozhodovacej činnosti krajského súdu, ktorý sa s nimi vo svojom napadnutom rozhodnutí vysporiadal aj s ohľadom na zákonom predpokladané ďalšie zotrvanie obidvoch sťažovateľov vo výkone tzv. „preventívnej väzby“. Podľa názoru ústavného súdu tak skutkové zistenia podporené vykonávaným dokazovaním, ako aj z nich odvodené závery krajského súdu vychádzajúce zo záverov okresného súdu sú na základe týmito súdmi prezentovanými myšlienkovými postupmi a hodnoteniami dostatočne odôvodnené a dávajú odpovede na všetky podstatné skutkové a právne otázky. Vzhľadom na vyššie uvedené ústavný súd vníma sťažovateľmi predstreté námietky ako zjavne neopodstatnené, čo podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde zakladá dôvod odmietnutia sťažnosti v tejto jej časti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

41. Sťažovatelia postupu krajského súdu, ktorý postupom podľa § 194 ods. 3 Trestného poriadku rozhodol o ponúknuť zaručenie sestry sťažovateľky B. M. ako dôveryhodnej osoby (ponúknuť v snahe nahradiť týmto prostriedkom väzbu sťažovateľky, pozn.), naprávajú tak procesné pochybenie prvostupňového súdu namietali, že „S takýmto právnym názorom súdu sa nemôžeme stotožniť, nakoľko pri rozhodovaní krajského súdu

mali byť dodržané určité základné princípy spravodlivého súdneho konania v prospech nás sťažovateľov. Postupom okresného súdu neboli splnené dôsledne povinnosti v súvislosti s realizáciou našich práv na spravodlivé súdne konanie pri rozhodovaní o našej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu v súvislosti aj s právom nato, aby sa krajský súd zaoberal argumentmi, ktoré boli uvedené v sťažnosti proti nepriaznivému uzneseniu okresného súdu.“.

42. K tejto námietke sťažovateľky B. M. ústavný súd konštatuje, že tento procesný postup je upravený v § 194 ods. 3 Trestného poriadku a krajský súd v tomto smere postupoval priamo podľa dikcie zákona, a to Trestného poriadku, ktorý takýto postup priamo umožňoval. Navyše, tento postup krajského súdu v sťažnostnom konaní nachádza svoje opodstatnenie aj v judikatúre ESĽP, podľa ktorej *„Nedostatok pri uplatňovaní niektorých zo záruk spravodlivého súdneho konania, napr. na prvostupňovom súde, môže byť korigovaný konaním na druhostupňovom súde (Le Compte, Van Leuven a De Meyere z 23. júna 1981, Adolf c. Rakúsko z 26. marca 1982, Feldbrugge c. Holandsko z 29. mája 1986).“.* V dôsledku toho, že krajský súd postupoval v súlade so zákonom a judikatúrou ESĽP, považoval ústavný súd prednesenú námietku za zjavne neopodstatnenú a uvedená skutočnosť zakladá postup ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti sťažovateľov v tejto jej časti.

43. V ďalšom sťažovatelia namietali, že neboli v sťažnostnom konaní pred krajským súdom vypočutí: *„Žiadosť o prepustenie z väzby sme podali viackrát a táto otázka má pre nás zásadný význam, nakoľko sme dlhú dobu vo väzbe a nebola nám daná možnosť ani jedenkrát sa pred odvolacím súdom vyjadriť, nebola nám daná príležitosť osobne sa hájiť pred odvolacím súdom a vyjadriť sa k veci. Odvolací súd nám nevytvoril žiadny priestor na obhajobu a doslova nemá ani záujem vidieť nás obvinených - sťažovateľov, aby si aj takýmto spôsobom mohol materiálne zabezpečiť ďalší dôkaz pre rozhodnutie, aby z nášho vyjadrenia taktiež mohol prijať závery. Takýto postup súdu nám znemožnil obhajobu, znemožnil nám prezentovať konkrétne námietky proti uzneseniu okresného súdu bez akéhokoľvek odôvodnenia a zdá sa nám postup krajského súdu formalistický a nemajúci*

záujem o zistenie všetkých okolností pre posúdenie, či naše dôvody väzby prípadne trvajú, prečo nemohla byť prijatá záruka, prípadne prečo nemohlo byť použité ust. § 80 Tr. por..

Hoci z ust. § 302 ods. 2 Tr. vor. vyplýva, že súd nie je povinný na prerokovanie sťažnosti nariadiť verejné zasadnutie, neznamená to však, že tak nemôže urobiť na základe úvahy o vhodnosti, účelnosti a potrebnosti takého opatrenia s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu. Sme toho názoru, že tieto výnimočné okolnosti prípadu v našom prípade existujú, nakoľko po celú dobu nášho stíhania a podávaných žiadostí o prepustenie z väzby na slobodu argumentujeme aj porušením zákona v tom smere, že dôkazy získavané počas prípravného konania boli získavané nezákonne.“

44. K tejto námietke sťažovateľov ústavný súd v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že medzi inštitucionálne záruky „spravodlivého procesu“, ktoré garantuje čl. 5 ods. 4 dohovoru, nepochybne patrí aj právo obvineného predložiť súdu argumenty a vyjadrenia proti svojmu ponechaniu vo väzbe (napr. III. ÚS 84/06, III. ÚS 291/06), ako aj jeho právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (obdobne napr. III. ÚS 374/09). Taktiež ESĽP vo svojej judikatúre konštatoval, že požiadavky zabezpečenia kontradiktórnej povahy konania a rešpektovania „princípu rovnosti zbraní“ predstavujú základné procesné garancie („fundamental guarantees of procedure“) uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody (napr. rozsudok ESĽP z 21. októbra 1986 vo veci Sanches – Reisse c. Švajčiarsko, rozsudok ESĽP z 15. novembra 2005 vo veci Reinprecht c. Rakúsko). Vždy musia byť zaručené kontradiktórnosť konania a rovnosť zbraní (napr. rozsudok ESĽP z 25. marca 1999 vo veci Nikolova c. Bulharsko). V každom prípade však musí mať osoba vo väzbe možnosť predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe.

45. Z judikatúry ESĽP, ako aj z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že prostredníctvom čl. 5 ods. 4 dohovoru sa fyzickým osobám garantuje predovšetkým právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody, resp. ďalšieho trvania väzby, ale tiež právo osoby, ktorá bola pozbavená osobnej

slobody, predložiť súdu argumenty a vyjadrenia proti svojmu ponechaniu vo väzbe, t. j. „osobne sa vyjadriť“ k tejto otázke, resp. inak povedané, byť vypočutý k dôvodom a okolnostiam ďalšieho trvania väzby. Z judikatúry EŠLP teda vyplýva, že procesné záruky, ktoré sa musia poskytovať aj v konaní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, nemusia byť bez výhrad rovnaké ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 6 ods. 1 dohovoru a ktoré zabezpečujú podmienky spravodlivého súdneho procesu. Možno však konštatovať, že pri rozhodovaní o zákonnosti väzby sa na niektoré z týchto procesných záruk kladie mimoriadny dôraz, pričom jednou z najvýznamnejších je práve právo osoby predložiť súdu argumenty a vyjadrenia proti svojmu ponechaniu vo väzbe.

46. Ústavný súd už v konaniach vedených pod sp. zn. III. ÚS 318/06 a sp. zn. IV. ÚS 45/08 zdôraznil, že ani judikatúru EŠLP k čl. 5 ods. 4 dohovoru nemožno vykladať tak bezmedzne, že by z nej vyplývala povinnosť všeobecného súdu a zvlášť odvolacieho súdu rozhodovať o trvaní väzby vždy na verejnom zasadnutí, t. j. po vypočutí obvineného/obžalovaného, bez ohľadu na konkrétne okolnosti prípadu. Osobná prítomnosť obvineného v konaní pred súdom je nevyhnutná vždy, keď to vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu vyžaduje povaha skutočností (tvrdení a skutkových okolností), ktoré majú byť predmetom posúdenia súdom, alebo ak vzhľadom na procesnú situáciu a povahu prerokúvaných skutočností je zabezpečenie osobnej prítomnosti obvineného nevyhnutným predpokladom rešpektovania kontradiktórnosti konania a princípu rovnosti zbraní (III. ÚS 34/07, III. ÚS 226/07). Nevyhnutnosť osobnej prítomnosti obvineného pred súdom v takomto konaní treba posudzovať vždy individuálne, podľa okolností konkrétneho prípadu [(napríklad aj čisto písomné konanie o sťažnosti obvineného proti rozhodnutiu o väzbe pred súdom druhého stupňa môže byť v súlade s čl. 5 ods. 4 dohovoru, ak ani prokurátor nebol na zasadnutí súdu prítomný (III. ÚS 345/06, III. ÚS 67/08, III. ÚS 68/08)].

47. Zo zákonnej dikcie § 302 ods. 2 Trestného poriadku vyplýva fakultatívna možnosť, nie obligatórna zákonom uložená povinnosť predsedu senátu odvolacieho súdu uskutočniť zasadnutie za prítomnosti sťažovateľov ako obžalovaných a ich obhajcu. Ústavný súd by sa k tejto možnosti priklonil napr. vtedy, ak by v okolnostiach posudzovanej veci neboli sťažovatelia vypočutí ani pred prvoinštančným súdnym orgánom ku

skutočnostiam, na ktoré ich ako obžalovaných treba vypočúť, alebo za situácie, ak by pred rozhodnutím odvolacieho súdu vyvstali nové, dosiaľ nepoznané skutočnosti a obžalovaní by výslovne na svojom výsluchu k týmto okolnostiam trvali z dôvodu, že sú významné pre rozhodnutie súdu k otázke ich zotrvania vo väzbe (m. m. IV. ÚS 290/07). Zo zistení ústavného súdu naopak vyplýva, že sťažovatelia dôvody svojho prepustenia z väzby na slobodu stavajú na opakovane tvrdených skutočnostiach pravidelne prezentovaných pred všeobecnými súdmi rozhodujúcimi o ich opakovaných žiadostiach o prepustenie z väzby. Všeobecným súdom na obidvoch stupňoch je teda ich argumentácia podporujúca ich prepustenie z väzby na slobodu známa, resp. krajský súd ako súd sťažnostný disponoval všetkými dôvodmi, v ktorých sťažovatelia nachádzali dôvody svojho prepustenia z väzby na slobodu, k čomu ich osobná účasť v konaní pred ním nebola potrebná. Inak povedané, v konaní pred všeobecnými súdmi, v ktorom sa rozhodlo aj o ich žiadosti o prepustenie z väzby (hlavné pojednávanie okresného súdu konané 16. decembra 2013, pozn.), bol dodržaný princíp rovnosti zbraní a kontradiktórnosti, sťažovateľom bola daná príležitosť osobne sa vyjadriť nielen k okolnostiam ich trestnej veci, ale aj dôvodom, na podklade ktorých mali byť podľa ich názoru prepustení z väzby, a to za aktívnej účasti ich obhajkyne. Preto nemohlo dôjsť ich osobným nevypočutím v konaní pred sťažnostným súdom k porušeniu ich práv podľa ich práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru. Postup, ktorý v danom prípade krajský súd zvolil pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľov, je podľa názoru ústavného súdu zlučiteľný s požiadavkami vyplývajúcimi z označených článkov ústavy a dohovoru a táto skutočnosť zakladá postup ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti sťažovateľov v tejto jej časti.

48. Na základe uvedených skutočností a dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu, ako aj s prihliadnutím na svoju judikatúru, podľa ktorej možno za zjavne neopodstatnenú sťažnosť považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. IV. ÚS 66/02, III. ÚS 263/03, III. ÚS 77/05, III. ÚS 198/07), ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti

ako celku sa ústavný súd nemohol zaoberať ďalšími návrhmi sťažovateľov na ochranu ústavnosti (zrušenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu, prepustenie sťažovateľov z väzby), keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2014